

MASSA-KAJAN

-ett människoöde från 1870-talet

En berättelse av Ivar Carlsson, Levalunda

Nedanstående berättelse är grundad på vittnesmål dels från min far skogsvaktare Carl Persson i Stensjömåla, och dels från äldre personer i trakten.

I Mollsjöhult, beläget i skogen mellan Stensjömåla och Telseboda i Hjortsberga socken finns än i dag spår efter en primitiv bostad som dock var bebodd för ca 110 år sedan. I innersta skrevan mellan två nästan lodräta bergssidor, på ett par flyttblock som i vinkel möter varandra, finns en urgröpfung som en gång tjänat som bostad. I denna bergsskreda bodde en gång en kvinna som kallades för "Massa-kajan". Urgröpfungen i bergssidorna har bildats av att berget vittrat sönder på grund av värmen från de otaliga brasor som brunnit där under den troligen långa tid som skrevan var bebodd. Två hål i urgröpfungens sidor vittnar om att det funnits en järnstång till att hänga grytan på över elden. Givetvis har någon form av tak och väggar funnits, troligen uppfört av stänger, näver och torv, kanske också av granris samt därtill ytor från den ca två kilometer därifrån belägna sågen.

I denna bristfälliga bostad bodde Massa-kajan i kanske 10-15 år tillsammans med sin minderårige son Jonas. Honom brukade hon ha med sig då hon var borta på dagsverken. På den tiden var det brukligt att arbetsfolket fick mat på gården och vid sådana tillfällen var Massa-kajan angelägen om att Jonas skulle äta så mycket som möjligt så han sedan kunde klara sig någon dag utan mat. Vid ett sådant tillfälle åt han så mycket risgrönsgröt atthän höll på att spricka, ty gröten svällde i magen och pojken fick hemska plågor. Man tog då ut honom på vedkassen (vedbacken) och gjorde en grop som man lade honom över med magen vilande i gropen, detta för att kyla ner magen och hindra den från att ytterligare svälla.

Massa-kajan var en bister kvinna som helt enkelt band sin lille pojke vid ett träd och slog honom med en käpp, om han ej åt så mycket som hon ville, när de var borta. Far talade om att han och hans bröder brukade gå dit och försöka hindra henne från att slå den stackars Jonas. Säkerligen fick han, i likhet med många andra barn på den tiden, ge sig ut för att tjäna sitt levebröd redan som 7-8-åring.

Massa-kajan bodde kvar i sin bristfälliga bostad tills på 1870-talet då hon förbjöds av jägmästaren att bo där på grund av brandfaran.

Som framgår av ovanstående försörjde hon sig genom att arbeta hos bönderna, men dessutom samlade hon bokgrenar och brände dem till aska, som hon sedan sålde till pottaskefabriken i Stensjömåla.

Då hon ej längre fick bo kvar längre i sin bergsskreda flyttade hon till Hjortseryds-fall där hon bland annat bakade kakor och sålde. Sedermera flyttade hon till en plats som man kallade för Packraborg. Massa-kajan dog omkring sekelskiftet.